

Dobrovolný úkol 1 - Návštěva soudního jednání

Rozhodla jsem se navštívit Městský soud v Brně, kde už jsem jednou na soudním jednání byla, takže jsem to viděla jako jednodušší variantu než jít ke Krajskému soudu. Také najít něco vhodného, co by vyhovovalo mým časovým možnostem a kde by bylo zmíněno o jaký druh jednání jde (i když se v právních termínech nevyznám, věděla jsem, že chci na hlavní líčení s dokazováním, protože půjde o něco, kde se opravdu něco „bude dít“ a nebude to třeba jen vydání rozsudku), bylo jednodušší u Městského soudu.

Protože jsem, jak zmiňuji, u Městského soudu už byla, a to na jaře v rámci kurzu Úvod do sociologie práva, nebyla jsem tak moc nervózní jako tenkrát. Ani s dress codem jsem si tolik nelámala hlavu, přestože jsem se naposled cítila trochu nesvá, když jsem se nestihla lépe obléct. Tentokrát jsem zvolila trochu formálnější oblečení, myslím si ale, že na tom nikomu nezáleželo, ani tehdy ani dnes, nebo to minimálně nedal nikdo na sobě znát.

K soudu jsem se dostavila asi s desetiminutovým náskokem. Při vstupu jsem musela dát svou tašku projít skenerem a sama projít druhým. Přestože jsem tuhle kontrolu očekávala, napadlo mě, že je zajímavé, že na některých místech jsou taková opatření vyžadována a na jiných ne. Přemýšlela jsem nad tím, kde je tato hranice, jak to že si jako lidé na někdy navzájem důvěřujeme a jindy je zvykem dodržovat podobná opatření, ač může být risk nebezpečí stejný.

Soud na mě působí jako nemocnice, je poměrně moderní a strohý, s „čekárnami“ před každou soudní síní. Všude byl poměrně klid a ticho a obecně se v prostoru nepohybovalo moc lidí. Ověřila jsem si na tabuli místo, kde se odehrává „mé“ jednání a bez problému jsem se na něj dostala. U místnosti už čekal jeden muž, pozdravila jsem ho a také jsem se posadila. Přemýšlela jsem nad tím, kdo to je a potom, co se začal bavit s dalšími příchozími (myslím, že to mohli být přísedící, ale seděla jsem k nim zády) jsem usoudila, že možná obhájce, což byla nakonec pravda. Pak přišla také romská rodina, bylo jich pět i s dvěma dětmi, myslela jsem si, že jeden z nich je nejspíš obviněný a jeho rodina se na jednání přišla podívat. To jsem nevěděla, že obviněný je ve vazbě a přivede ho policie přímo do síně.

Jednání mělo začínat ve 12:30, bylo už 12:45 a stále se nic nedělo. Začínala jsem být trochu nervózní, mimo jiné i proto, že jsem byla nejspíše jediná, která neměla k případu vztah, což se mi minule nestalo. To se mnou na jednání šlo asi pět dalších studentů (všichni z práv). Najednou se však otevřeli dveře a všichni jsme byli pozváni dovnitř. Sedla jsem si do poslední řady, rodina se posadila také na lavice, jedna paní si stoupla ke svědeckému pultíku. Soudce se nejdřív zeptal nás, kdo jsme. Přihlásila jsem se, že jsem studentka, soudce se mě zeptal, co studuji, řekla jsem že sociologii, on se zeptal, jestli se jdu jen podívat, řekla jsem, že ano. Představil se i tchán obviněného a jeho dcery, jedna z nich, pokud jsem to správně pochopila, družka obviněného. Začátek jednání pro mě byl trochu zmatený. Soudce se ujišťoval, že nikdo nepředvolává žádné svědky, pak mluvil s přísedícími a také se

zapisovatelkou, na kterou byl trochu nevrlý, což mě překvapilo. Zažila jsem spíše nevrlost soudce vůči obviněnému než vůči kolegům. Také hned okřikl rodinu, aby byli zticha, jinak budou vykázáni ze síně. Řekl, ať děti mlčí a chovají se slušně, přestože ty (zatím) nic nedělaly.

Následně byl přiveden obviněný dvěma policisty, měl na sobě pouta a vězeňské/vazební oblečení. Cítila jsem trochu obavy, tohle mě překvapilo a vzbudilo ve mě dojem, že musí jít o nějaký závažný zločin. Bylo to trochu jako ve filmu, nečekala jsem třeba to, že bude mít obviněný celou dobu na sobě ta pouta. Navíc bylo mezi prostorem, kde jsme seděli my jako veřejnost, a prostorem, kde byl zbytek účastníků, ohrazení. Nic takového jsem předtím taky nezažila, asi proto, že v minulém jednání nebyl obviněný ve vazbě. I tahle věc působila pro mě jako pro neseznámenou s případem trochu děsivě, jako by tam tento plot musel být z nějakého důvodu.

Začalo se posudkem znalkyně, která již stála u pultíku. Zatím jsem přesně nevěděla, za jaký trestní čin byl pán vlastně obviněn, teprve znalkyně mi trochu osvětlila situaci. Obviněný prý měl na ulici potyčku s poslíčkem, který rozvážel jídlo. Fyzicky ho napadl, vzal mu tašku s jídlem (ve které nic nebylo) a potom ho prošacoval a požadoval peníze. Výpověď byla poměrně dlouhá a stále se točila kolem stejných věcí, celé to však bylo trochu zmatené a chvílkami jsem měla problém porozumět tomu, co je její odborné stanovisko. Šlo o psychopatologický rozbor obviněného. Znalkyně popsala poruchu osobnosti, která však podle ní není mentální chorobou a neovlivnila spáchaný čin. Dále to, že byl při spáchání činu obviněný pod vlivem alkoholu a pervitinu, byl však schopen se orientovat v situaci, působil při smyslech a není pravděpodobné, že by si situaci nepamatoval (což obviněný tvrdil). Pokud by si ji navíc opravdu nepamatoval, jeho chování působilo cíleně a uvědoměle, drogy a alkohol požil dobrovolně, nemá se závislostí podle znalkyně problém. Výpověď znalkyně a následné doptávání se ze stran obhájce, státního zástupce, soudce i obviněného mi připomnělo situaci, kdy jsme v hodině řešili právě alkohol a drogy jako polehčující okolnost při spáchání trestného činu. Obviněný chtěl, aby to jako polehčující okolnost bylo bráno, říkal, že takové věci (byl předtím již několikrát trestán) vždy dělal pouze pod vlivem, jako střízlivý by to neudělal.

Až v pozdější části jednání, kdy státní zástupce navrhoval trest, jsem se konečně dozvěděla, z jakých trestních činů je muž obviněný. Šlo o výtržnictví, ke kterému se obviněný přiznává a pak o loupež, ke které se nepřiznává. Když státní zástupce navrhl trest 5 let odnětí svobody, byli jsme já i obviněný trochu v šoku. Nečekala jsem, že by za něco takového mohl hrozit tak dlouhý trest. Nevím, jaký trest jsem si přesně představovala, že pan státní zástupce navrhne, ale nebylo to 5 let. Možná to bylo i tím, že obviněný již byl trestaný, byl také romského původu. Hned mě napadlo srovnání s tresty za znásilnění, které jsou mnohdy kratší, nebo se jedná pouze o podmínku, což je naprosto šílené. Rozhodně nechci zlehčovat to, co provedl obviněný, ale myslím, že takové srovnání se nabízí. Obviněný na vyřčení tohoto návrhu kroutil hlavou, choval se trochu arogantně, následně se však rozplakal. Nebyla jsem si jistá, jestli to hraje nebo ne, celé to působilo trochu teatrálně, jako by se snažil naplnit očekávání toho, jak má vypadat člověk, který lituje svého činu a který se chce napravit. Později pronášel obviněný svou závěrečnou řeč a poslední slovo. Při tomto projevu brečel, prosil soud, aby ho neposílali do vězení, že udělá cokoli, protože musí živit rodinu, i jeho žena už

ztratila byt a musí být u otce. Odvolával se na to, že již 8. měsíc nepožívá žádné omamné látky ani alkohol, že si uvědomil důležitost rodiny a chce s nimi být doma. Všechno působilo trochu naučeně, ale už ne tak neautenticky. Přemýšlela jsem nad tím, že takové proslovy musí působit opravdově, zároveň však musí být nacvičeny tak, aby zapůsobily i na soudce a pohybovaly se v rámci soudních konvencí a argumentů.

Po této závěrečné řeči jsme byli posláni ven na chodbu. Překvapilo mě to, že se tchán obviněného začal bavit se státním zástupcem. Stála jsem opodál a poslouchala je. Tchán se snažil svého zetě omlouvat, vysvětloval situaci, apeloval na zástupce s tím, že má děti a snažil se obviněného vykreslit v dobrém světle. Celá konverzace však působila přátelsky, civilně, státní zástupce byl chápavý a říkal, že se uvidí, jak to dopadne, což mě trochu překvapovalo, když deset minut předtím navrhoval 5 let vězení. Přáli si navzájem jen to nejlepší v životě a zástupce vtloukal tchánovi do hlavy to, ať se hlavně děti vzdělávají, což byla věc, kterou očividně viděl jako něco, co determinuje to, jestli člověk páchá nebo nepáchá trestnou činností. Po asi dvacetiminutovém čekání jsem už bohužel musela soud opustit. Hodně mě však zajímá, jak celá věc dopadne a budu se pokoušet najít zveřejněný rozsudek.

Chtěla jsem se ještě vrátit k chování účastníků jednání. To hlavní, co mi utkvělo v hlavě z toho, jak se choval pan soudce, bylo napomínání rodiny, která se mnou seděla vzadu na lavicích. Několikrát je napomínal, aby byli zticha, byl však hned z počátku dosti agresivní, až křičel, což mi přišlo trochu přehnané. Chápu, že se s takovým chováním asi setkává často, a že na průběh jednání je potřeba klid, přesto jsem neočekávala od soudce, že by takto autoritativně mluvil. Během jednání nakonec opravdu vykázal nejprve jednu ženu, že se bavila s tcháňem obviněného, potom i druhou ženu s dítětem, které po místnosti běhalo a mluvilo. S obviněným však mluvil zcela normálně, což pro mě bylo také možná trochu překvapivé. Na druhém jednání, na kterém jsem byla, se soudce choval k obviněnému pohrdlivě, dělal si z něj legraci a očividně se bavil tím, že obviněný neví, co má dělat, jak se má chovat a jaký je postup řešení jeho případu. Pamatuji si, že tenkrát mě to hodně vyvedlo z míry. Navíc ani já bych na místě obviněného vůbec nevěděla, jak se chovat. Tentokrát to tak ale neprobíhalo, mluvení s obviněným bylo korektní a slušné. Obviněný také působil dobře. Mluvil velice srozumitelně, vstával, když to bylo potřeba, věděl, co má říkat. Bylo to dost možná tím, že měl pomoc obhájce a také tím, že to nebylo zdaleka jeho první setkání se soudem.

Omlouvám se za přešvihnutí rozsahu, jednání bylo dost obsáhlé a přišlo mi, že nemůžu nic vynechat, protože všechno bylo důležité, aby celý text dával smysl.